

Ilustrirani Glasnik

Letno stane 12 K (ena številka 30 vrn.), za Nemčijo 14 K, za druge države in Ameriko 16 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ o Ljubljani (Katol. Tiskarna), naročnina, reklamacije in inserati na upravištvu.

Izhaja ob četrtnih

27. junija 1918

Peter pa je rekel: „Gospod, če si ti, reci mi, naj pridem po vodi do tebe.“ On pa je rekel: „Pridi!“ — In Peter je stopil iz čolna na vodo in šel proti Jezusu. Ko pa je videl burjo, se je zbal; in ko je začel toniti, je kriknil rekoč: „Gospod, otni me!“ In takoj je Jezus iztegnil roko, ga zagrabil in dejal: „Malovernež, čemu si dvomil?“ In ko sta stopila v čoln, je burja ponehala.

(Mat. 14, 28—32.)

Gozd. Ljudska povest iz leta 1911.
Spisal J. Mohorov. (Dalje.)

Vstopil je Logar, obstal visok in raven pred sodnikom. Žena je hotela iti, pa je menil uradnik, da lahko počaka. Nato je bila priča, kako je uradnik bliskovito izpremenil glas in vprašal strogo njenega moža, če se kaj spominja, kako da je pozabil pipo v gozdu.

Logar je odgovoril mirno, toda skoro slovesno ganjen:

»Da! Modrasa mi je zbežgala Tončka, češ, da je siničica. Pa sem skoro ob um prišel, tako sem se ustrašil.«

Uradnik je prikimal in vprašal: »Ali je bilo to na Ograjnici?«

Logar je potrdil, uradnik je rekel: »Vi ste večkrat zahajali zadnje čase na Ograjnico. Ali ste imeli opravke tam?«

Logar se je zmedel in dejal: »Hodil sem kar tako, malo pa tudi po opravi.«

Uradnik je blinil prezirljivo nezaupanje: »Ah, pojdite no, saj vas poznam kmete, brez posla ne greste še okoli hiše radi.«

»V gozdu je človek sam in se odpočije,« je menil sunkoma Logar.

»Zlasti če je doma prepirl!« je pridejal uradnik strogo, kakor karajoče.

Logar je strmel naravnost pred se, dočim je uradnik ošinil obraz žene in videl, kako ji je v zadoščenje njegov karajoči glas. Vstal je v resnici nevoljen in sit komedije.

»Vi ste sprti z ženo, zato ste se odtegovali domu. Priznajte mirno; Vaša žena je vse lepo izpovedala. Vi ste bili dan pred požarom v gozdu. Vam je nato žena zabrusila v obraz, da ste zažgali in Vi ste temu pritrdili. Kaj pripominjate na vse to?«

Visokemu in krepkemu kmetu so kakor upadla pleča, znojne kaplje so mu stopile na čelo in prebledel je; skoro jecal je, siloma se smehljač in še bolj razodevajoč svoje sramovanje:

»Gospod, česa vsega ne reče človek v jezi. Na'a, moje Tone pa ne razumete in ne poznate je tudi ne. Seveda je očitala, kaj se vse ne očita v jezil! Pa jo le vprašajte, če se ji ne zdi neumno, kar mi je očitala.«

»Čujete,« se je zopet zadobrikl urad-

nik Toni in jo je iznova imel v mreži, kajti stopila je naprej in rekla oblastno: »Tako sem rekla, kakor sem mislila, prisežem, če je treba.«

»Tona!« je zaprosil mož. Solze so mu stopile v oči in je prosil: »Gospod, ne verujte ji, saj ne misli tako. Samó taka jeza je v njej, tak-le črv, tak lubadar, ki grize. Gospod, če pa ji hočete verjeti, zaprite me; zaprite me, če mislite, da je svet na glavo padel in da hodi gospodar svoj gozd zažigat.«

Uradnik je dejal: »Svet ni na glavo padel, ampak, čemu ste Vi hoteli udariti ženo, če ste zdaj tako trdno uverjeni, da ni mislila tako, kakor govori. Vi ste jo vendar hoteli udariti?«

(Čitaj: Grob kap. M. Avianskega, str. 343.)

Poljski kralj Janez SOBIESKI,

ki je leta 1683. cesarski Dunaj rešil Turkov; letos Avstrija rešuje Poljsko. — Rodil se je v Olesku v Galiciji 2. jun. 1624, umrl 17. jun. 1696 — torej je pravkar poteklo 222 let od njegove smrti.

»Ne!« je odvrnil slovesno Logar, »nikoli je nisem hotel udariti!«

»Tako?« je zategnil uradnik in se ozrl na Tono.

»Hotel me je!« je vzkliknila.

»Tona,« je viknil zdaj mož, »lagala ne boš! Tako le sem menil, da bi te udaril, če bi ne bila moja žena, hotel pa te nisem nikoli in te tudi nikoli ne bom!«

Tona je onemela. Izraz uradnikovega lica se je bliskovito izpremenil.

»To je nekaj drugega, ljuba moja!« je zategnil zaničljivo in jo premeril.

»Pojdite,« ji je velel nato ostro in pripomnil:

»Na Vašem mestu bi se jaz ponižal in moža za odpuščanje prosil.«

»Ste že opravili,« se je obrnil nato vljudno k Logarju. Logar je bil prepričan, da je majhen paglavec vpričo uradnika, ki mu je segal komaj do ramena.

»Vražja ženska!« je mrmral uradnik, ko je ostal sam; zmečkal je list, ki je preje nanj beležil, vzel šop listin in zapisal na vrhnjo:

»Otročarije!«

Logar pa je šel hitro za Tono, ki se ji je zelo mudilo. Stoprv pri vratih sodnije jo je došel in dejal:

»Tona, zdaj vidiš, kam to pripelje!«

»Vidim,« je vzkipela divja, »ampak le nadejaj se, da te bom za odpuščanje prosila!«

»Bogvari tega,« je odvrnil dober in spravljen. »Vsaj govori z menoj, da ne bova kakor tuja. Čas je, da se pobotava.«

»Moj še ni!« je odvrnila manj trdo...

Logar pa si je mislil: »Če bi bil tisti gospod naš župnik, bi še hudiča spreobrn timeril, kaj še-le zakrknjeno dušo.«

X.

»Kaj si mi pa zdaj napravila!«

Logar je siloma prikrival svoje veselje, ponavlja se si v duši venomer: »Nekaj se je spremenilo v njej, bogve da je zalegla gospodova beseda.«

Nakladal je na voz raznih zabojev, ker je bil nakupil blago, če že za drugo ne, zato, da bodo gledali vaščani, češ, je li šel po kupčiji z doma? Naproti Toni je bil redkobeseden. Ni si še popolnoma upal postati zaupljiv, boječ se, da je ne razžali. Ona je bila nekam tiha, sedela je v krčmi in čakala mirno nanj, dokler ni bilo napreženo. Kadarkoli je stopil kdo v pivsko sobo, je povesila oči. Samo čuvstvo brezmejnega sramu jo je navdajalo. Če bi bila sama in kje zunaj, jokala bi bila od togote, jokala iz sramu nad vlogo, ki jo je igrala pred preiskovalnim sodnikom. Najhujše pa ji je bilo, da ni mogla biti v resnici huda niti na uradnika, ker si je predočila, da je gospod gospod, prekanjen, izšolan in lahko spelje neuko kmetico, čutila je nekako celo skrivno spoštovanje do njega, čutila, da bi mogel biti tisti človek neskončno dober in neskončno zloben s človekom. Nehote mu je primerila svojega Janeza in mislila: »Boljše je, da ni tak!«

Ko je Janez vstopil in menil, da je napreženo, je bil skoraj mnenja, da ima žena solzne oči. Ko pa je rekla skoro vdano, da bosta šla, in se dvignila, mu je seglo v srce toplo usmiljenje do nje. Čutil je, da se bliža usodna beseda, ki ju spravi, združi znova, prerodi za srečo in mir. Nekako negotovo je posilil malomarnost in dejal:

»Veš kaj, Tona, pol litra bi ga še. Ugremo me je nakladanje.«

»Pa ga daj,« je menila in zopet sedla.

Piti sicer ni hotela, toda nevoljna ni bila, ko si je našgal cigaro, ki jo je dobil zastonj, kakor je mislil, da mora opomniti. Par vsakdanjih besed sta izmenjala, pa so vendarle razvnele v njem neskončno veselje. Morda ga je tudi vino malo oživilo.

Vozil je visokovzravn ob ženi proti domu. Ona si je bila pritisnila robec na usta, češ, da jo bole zobje. Zato ni bilo

Avstr.-ogrski vojni min. baron pl. Stöger-Steiner ob 40letnici službovanja.

pogovora med njima. Tem živahneje je mislil Janez:

»Naj se le drži zaradi lepšega še malo. Nič ne de. Kar tako iz jeze v ljubezen ne gre. Pa te že poznam, Tona. Eh, nisi ti, Tona, kakor kak rokomavh. Vem dobro, kakšno srce imaš. Ne režeš li beračem po pol hleba kruha in gobavi materi za funt slanine? Na'a, iz voska nisi, tisto je res, zlobna pa tudi nisi kakor se delaš. Hrast je hrast in borovec je borovec. Takega lesu si, trdega, ampak krivice ne preneseš, ne!«

Čudno težko se je vzpela zopet na voz in velela: »Poženi!«

Pognal je in mislil: »Glej jo, nalašč se mi je šla truditi z zabojem, samo zato, ker ima srce in ji je za to, da mi da vedeti, kako čuti.« Ponosen je bil nanjo, ki ji ni podobna ne ena v fari, ki je pa tudi ni izven Tone, da bi mu bila bolj povšeči. Tedaj je začutil, da se je pomaknila bliže k njemu in se celo naslonila nanj.

Zavriskal bi bil. Udaril je po konjih, da so brzeli iskri proti vasi in je govoril

njihovi želji. So zmislili lubadarja in še marsikaj, pa so le pomogli do tam, kjer sva se začela razumevati s Tono.«

Ustavil je doma. Iz hiše je skočila Tončka.

»Hej, Tončka, tička!« je pozdravil Logar. Tona je bila že na tleh in je šla proti vratom. Otrok ji je stopil naproti.

»Dober večer, mama!«

»Tončka!« je rekla Tona in se sklonila nad otroka. Toda tisti hip se ji je obraz spačil, presunljivo je viknil otrok. Logar se je ozrl in videl ženo, kako je padla na obraz in obležala.

»Oh, Tona,« je viknil, »kaj si mi pa zdaj napravila!« —

XI.

Zadnje, dolgo in bridko poglavje.

Ko se je par hipov pozneje zavedela, je viknila: »Pustite me, saj ni nič.«

Siloma se je pognala h klopi pred hišo in omahnila nanjo.

»Tona, imej pamet, saj vidiš, da ne moreš,« je prosil mož, »ponesem te, boš legla.«

Skoro jokaje je rekla: »Ti me ne boš nosil, saj nisem otrok. Pretegnila sem se; pa to preide.« In se je dvignila in šla. Toda na vratih se je zgrudila v mozeve roke. Tedaj jo je nesel po trdnih hrastovih stopnicah v posteljo. Za njim je šla Tončka, tiha, resna, brez solz in začudenja, kakor da vse vé in razume.

Stoprv, ko jo je ugledal oče in dejal z jokajočim glasom, naj moli za mamo, se je zasolžila.

×

Logar je rekel, da pošlje po zdravnika. Tona je viknila, da ne in da ne mara. Logar je vendar poslal ponj. Tona je bila zadremala in je spala neko težko spanje, ko je prišel zdravnik, postaren človek, ki je govoril silno glasno in skoro strogo; njegovo dobrohotno obličje pa je kazalo človeka neskončne potrpežljivosti in dobrote.

»Gospod dohtar,« je pravil Logar, »hudo ji je, pretegniti se je morala, pa takale je, da si ne da nič dopovedati. Še slišati noče o Vas.«

Cesar na Primorskem: Sprejem cesarja v Piranu.

Še dalje je mislil o sebi in ženi: »Pravzaprav bi bil moral vedno to vedeti, pa včasih malo več potrpeti ž njo. Saj ji je sami žal, ko pride do spoznanja. Pa sem jo dražil in ji očital, da je neumna in brezsrdna. Seveda! Takle očitek boli, boli tem huje, ker je sama vase zaprta in zato globlje čuti kot jaz. Na'a, vedno nisem imel prav. S pipo sem jo še zlasti dražil.«

Čudna misel mu je prešinila glavo. Kaj ko bi se odrekel njej na ljubo tobaku? Saj morda niti ne bo hotela čuti o tem, ampak, dobro ji bo le delo, češ, da jo ima vendarle rad.

»Tona,« je dejal, »takole mislim, če ti ni všeč —«

»Ustavil!« je vzkliknila in pokazala z roko na voz nazaj, odkoder je bil zdrknil zaboj na cesto.

»Presneta reč,« je viknil in ustavil. Pogledal je po zaboju in dejal: »Sladkor je notri, držil!«

Ponudil ji je vajeti, toda ona je bila že skočila z voza k zaboju, ga dvignila in nesla na voz.

»Tona, ne boš ga zmogla,« je rekel in skočil tudi sam z voza. Toda ona se je nasmejala:

»Pa ga bom!«

V resnici je vrgla zaboj zopet na voz. Videla je, kako je bila stisnila zobe in ji je bila zaplula kri prav pod lase od sile, ki si jo je dala. Nato pa je videla, kako je segla nekam mrzlično z rokama po vozu, kakor da se je oprijemlje omotica. Za hip so ji begale oči, pobledelo ji je lice, nato so stopile rdeče lise nanj.

»Tona,« je vzkliknil, »ali ti je slabo?«

Sunkoma se je vpostavila in odvrnila: »Nič mi ni!«

v samem sebi poln hrepenenja po domu in otroku:

»Hej, Tončka, zdaj ti pripeljem mamico, rdečo mamico, nič več zeleno.« Na levo in desno je pozdravljal in odzdravljaj ljudem, ki so gledali nekam iznenadeni na nju.

»He,« si je mislil. »Bog jim ne šteje v greh, ker so mi slabo želeli. Pa ni šlo po

Nadvojvoda Maks, mlajši brat našega cesarja, je bil v sedanji ofenzivi na italijanskem bojišču ranjen na ušesu, pa je kljub krvi in bolečinam junaški še dalje poveljeval.

»No, no,« se je smejal zdravnik in porinil moža vstran in vstopil k Toni. Logar je šel za njim. Tona je mižala in se ni genila.

»Pokličite jo,« je rekel zdravnik. Logar je stopil k ženini postelji in dejal: »Tona, dohtar je tu!«

Odpri je oči in ni nič odvrnila.

»Dohtar je tu!« je ponovil mož.

Tona se je nevoljno zgenila in se hotela vzpeti pokoncu in je mahala z rokama: »Ne maram, ne maram, ne maram!«

Logar se je ozrl po zdravniku, ki je stal za njim in mu je dobrodušne ustnice obrobil rahlo zaničljiv nasmeh. Stopil je ob postelj, ujel Tono za roko in dejal:

»Moja ljuba, kregala se bova, ko ozdraviva, zdaj se bova pomenila nekaj drugega, kaj? Sram Vas ni treba biti, saj sem star dedec in še dohtar povrhu.«

Stiskal ji je roko, da je skoro zakričala, in jo gledal toplo s svojimi svežimi, rujavimi očmi.

»Marš vun,« se je obrnil hipoma k Logarju, da je veliki človek skoro omahnil nazaj.

Skoro je posilil Tono smeh. Zdravnik pa je dejal dobrohotno:

»Tako, kajne, mati. Prvo bova pogledala, kje boli, in potem bova zapisala kaj malega in grenkega. Kaj!«

»Da!« je odvrnila. Bila je vsa podobna velikemu otroku. Dohtar je menil:

»Vi ste kakor težek voz mati, pa mi znamo tudi težek voz, tako obrniti, da je prav. In zdaj bova malce preiskala, kaj je počilo pri vozu.«

Logar je stal pred vrati in slišal iz teme pritajeno ihtenje. Stopil je za ihtenjem in otipal vlažno lice male Tončke.

»Ti?« je rekel, »ali ne spiš; v sami srajčki stojiš tu?«

Vzel je otroka v naročje. Otrok pa je udaril v glasen jok: »Ata, ljubi ata!«

»Otrok, zakaj pa jočeš tako?« je vprašal oče tolažeče, gladeč Tončki mehke lase, »saj ne bo umrla mama, ne, ne bo!«

Tončka je jecljaje ihtela: »Zato — ata, zato, —.« Ihtela je še huje: »Ker sem se lagala, ker mama ni zelena. Ni ne!« Nato je pričela cepetati z nožicama in presunljivo vikati! »Rdeča je, rdeča, rdeča!« —

Tri tedne je hodil zdravnik. Vsaki-krat mu je postavil Logar steklenico z brinjevcem na mizo. Pa se niti zmenil ni dohtar. Tretji teden nekega večera pa je kar lepo segel po steklenici in si nalil. Potem si je nažgal cigaro in stopil vpricho Logarja parkrat po sobi goriindoli in je menil:

»Hentaj. Kmetje pa ste pri vas.« Logar ni vedel, kaj bi odgovoril. Zdravnik je segel po čašico, ki mu jo je iznova nalil gospodar, in je pripomnil:

»Vi kmetje, ne živite slabo, ampak mere nimate. Pri delu!« je dostavil in puh-

nil dim proti sliki svete Trojice na steni, se obrnil proti oknu in rekel, kakor da govori z nekom, ki je zunaj:

»Vi ste njen mož. Zato Vam povem, kako je ta reč. Če bi se kako revše, ki usiha, malo pretegnilo, bi že zdavna plesalo. Ampak takele, kakor je Vaša žena, se ne udarijo zlepa, ampak kadar se — se zares in za smrt.«

»Za smrt!« je zasopel Logar.

»Skoro!« je odvrnil zdravnik. »Ali ne veste, da ji ne gre težko delo, ker je

da zato ni, da bi ji kdo zameril, pa če je celo sam gospod župnik.

S tem je bil tudi dohtar zadovoljen in je zaključil: »Tisto pa, mati. Kadar dohtar nič več ne ve, je edina pametna iti po župnika!«

»Prvo po župnika, potem po dohtarja,« je menila ona in on se je zasmejal:

»Jaz pa samo po župnika. —«

× ×

Telička so dobili. Tončka mu je rekla sivček in kravi je rekla, da je njegova mati. Težka žival je bila. V nedeljo ob sedmih zjutraj, preden se je vrnil Logar od zgodnje maše, je privihrala Mica vsa iz sebe v Tonino sobo, da je krava stopila na tele in da si ona ne ve in ne more pomagati.

Tona je vstala hitro in sunkoma.

»Nikarte,« je zavpila Mica, »naj pride raje tele preč.«

»Pojdi no, Mica,« je menila Tona, »kaj mi pa je, da ne bi vstala za par korakov.« In hitro se je oblačila in šla za Mico. S težavo sta rešili tele izpod krave, ki je bila podrla pregrajo in se z zadnjo nogo vstopila v prostor, kjer je ležalo tele, in je pritisnila ob leseno ograjo. Treba je bilo kravi nogo prizginiti. Mici ni šlo. Toni se je — posrečilo...

Ko pa je stopila iz hleva na dvorišče, ji je viknil nasproti iz cerkve se vrnivši Logar presunljivo in nepopisno:

»Tona, kaj si storila!« Bila je blede ko vosek, obeljen na solncu. Posili se je nasmehnila in rekla:

»Lej, ob tele bi bil kmalu prišel! —«
(Konec prih.)

~~~~~

Patria!

Povest iz irske junaške dobe.

Spisal Henrik Federer; poslovenil Franc Poljanec.

(Dalje.)

»Kaj pa ti še veruješ, mož iz pristno katoliške Aungijske ceste?« je Emmet ostro odvrnil. »Tomaž Moore, povej nam vendar enkrat določno, kaj še veruješ? — Ti, dobri dublinski katoličan, ki mu nati vsak mesec nov rožni venec v hlačni žep vtakne? Kaj torej še veruješ? — Glej, Sara, kako je zardel! Nobene besedice ne more na to odvrniti. Ti pa jaz povem: v svojo kitaro in v svoje pesmi veruješ, in da je naš Erin^o enako lep in ljubeč kot nesrečen, pa da bi moral biti srečen, to tudi še veruješ. In dalje, da se dajo obla-ki lepo opevati, zvezde pa še lepše, to pač, toda više ne hodiš!«

»Pač, više hodim!« je Moore odločno odvrnil. »V Boga verujem! Njemu bi peval, ko bi imel boljšo kitaro, kot je tale tu — in ljubim ga in vse ljudi in pred vsem

^o Irska.

Spomini na soško fronto: Mogočne italijanske utrdbe pri Trziču na Primorskem.

trpela pri porodu? A? Zato pa pravim, da ste vi kmetje brez mere.«

Logar se je opravičeval in povedal, kako da se je bilo zgodilo. Zdravnik je kimal in menil robato:

»Ampak, če ste Vi kakšen mož, vsaj od zdaj naprej ji ne pustite delati kakor bo hotela. Leži naj in dobro naj je in počiva!« Nato je postal dohtar bolj domač,

Simon Škerbec,

doma iz Klanc pri Vranskem, nahajajoč se v zadnjih bojih na gori Sv. Gabriela, odkoder se od 4. septembra 1917 počeša.

izpraševal je in se šalil in smejal. Ko je vstopila Mica s Tončko, je otroka zvabil k sebi na koleno in se z Mico zapletel v dolg prepir, da je Mica križemgleda, kar je Mica odločno zanikavala. Zdravnik je trdil, da kot zdravnik mora to vedeti, Mica je rekla, da bi takega zdravnika še k mački ne klicala.

»Lej jo, babo,« je menil zdravnik, »kakšen jezik ima dohtarski, jezični.«

Mica pa se je domislila, da je hudomušnež ozdravil Tono in je menila čez hip ponižno, da ona že razume šalo in

svoje brate, n. pr. tak predržen, zelen genij, kakršen si ti, in tako ljubko, malo, kot vijolice sladko Saro in vse, vse, in —

»Tako govore pesniki, slišiš, Sara, vse megljeno, in čezinež zmedeno! No, zaradi mene ti tudi ni treba niti več niti manj verovati. Toda ali svoji materi tudi tako pesniški odgovarjaš, če te sv. Patrika⁶ dan vpraša: Tom, ali si bil pri sv. obhajilu?«

Zelo tiho je postalo.

»In ali bi bila s tako besedo, kakor si jo prej govoril, zadovoljna, ona, globokoverna, katoliška Wexfordka?«

Tesnoben molk.

»Reci da, reci vendar da,« je prosila Sara živo in Toma vlekla za študentovski suknjič.

»Ne more,« se je radoval Emmet s krasnimi plavimi zmagoslavskimi očmi. In resnično je Tom sedel stisnjen, obe mali okrogli roki je zapil v kitarin obod in je s svojim tolstim, ljubkim otroškim obrazom, ki se je v njem blesketalo dvoje malih oči kot sivosrebrni veseli kapljici, in s svojim zgodnjim, temnim mladeniškim puhom pod širokim nosom kaj klavrno v tla gledal.

2.

Robert je stopil pred sedečega Toma, ga prijel z lepo, odločno roko, ki se je zdelo kakor ustvarjena, da miga in daje znamenja, pod brado in dvignil ubogi obrazek k sebi. Gospodovalno ga je napalil. Ves žar svoje vroče, bojovite nravi mu je takorekoč iztresel v belo, voskasto, še tako neobdelano lice, da je Toma čisto pogrelo. In k temu je dejal počasi in bogato uglašeno kot čelo: »Ljubi dečko, kaj verujemo, je vseeno. Domovina potrebuje mečev, ne rožnih vencev in ne kvekarških¹ psalmov. Vsakdo naj se pobota s svojim Bogom, kakor se najbolje zna! Jaz vero visoko spoštujem, da le vsakdo izmed obeh na svojih nogah stoji. Toda ti, ti, tak omahljivec! Kakšno žalostno netopirsko vlogo igraš med svojimi nebesi in našo zemljo! Pojdi popolnoma gori k tičem ali pa ostani popolnoma spodaj pri nas dvonožcih, ki se tal veselimo!«

Otrok z mladeniškim puhom je prebledel. Njegove mehke nebore oči so se trije lesketale, začelo se je gibanje v tem milem obrazu. Njegove lepe, široke, vedno blede ustnice so se izbočile — hotel se je rešiti iz teh dveh strašnih prijateljskih rok in je vrat trmasto napel.

»Ne tako, ne tako!« je zapovedal Emmet in ga je še huje stiskal, skoro kot mučitelj. »Verni in brezverci morejo domovini pomagati. Dvoživke pa ne, razumeš!«

»Roby, ljubi Roby,« je prosila Sara in je s svojimi dolgimi, zbirajočimi prsti pozkušala Toma rešiti iz železnih klešč. — »Roby —

»Kaj tebe to briga, Sara!« se je jezno kregal Robert in je Tomovo okroglo obličje z obema neusmiljenima rokama med čelom in brado vedno tesneje stiskal. »Saj ga hočem trdnjega napraviti! Trd mora biti danes Irec, zelo trd!«

Njegova kot vino jasna usta z ostrimi, šiljastimi, belimi, narazen stoječimi zobmi so izgovarjala ta »trd« tako resnično in čudovito, kot da so ga te ustnice iznašle. Plave oči niso bile nič več na pogled kot nebo, kadar se z vsemi solnci smehlja, ampak kakor kadar grozi z golimi, zelenimi bliski.

»Robert,« je zdaj Sara odločno zavpila, »izpusti ga! Lep rešitelj boš, če sam

⁶ Največji irski praznik. Sv. Patrik je Irski prinesel luč sv. vere.

¹ Kvekarji so neke vrste pobožnaški protestanti.

trinog postaneš. — Ne reci nikoli več te divje besede, trd! Nikoli! Ali pa zbežim!«

»Trd, trd, trd!« je ponavljal Emmet ropotajoče, da so se iskre kresale, kot da tare svojo železno nprav ob nekaj drugega železnega. Z levico je pa mladenčico k sebi vlek. Njegova moč je zadostovala

Z veliko hladnokrvnostjo se je lahko nasmešnil in dejal:

»Oprostite, lady, smo pač še vedno le poredni paglavci s kolegija sv. Trojice.«

»Morebiti da smo,« je zakričal Tom in jeze se tresoč skočil s kitaro s stolčka; »toda naj bom še tako brezbožen paglavci, katoličan sem vendarle in ostanem.

Živila, ki so pripravljena v Romuniji za nas. Saj jih je nekaj, škoda le to, da nobena pot od tam do nas ne pelje.

proti obema. »Trd, trd, trd! morata me poslušati, morata me trpeti, morata me —«

»Otroci, mladina, gospoda!« — Gospa Curran je z velikimi koraki vršala proti kopici v klopčič zviti.

Takoj je Emmet izpustil svoja ujetnika in se gospodinji plemiški priklonil. Toda

In zopet bom šel k izpovedi in k svetemu obhajilu! In morebiti svojega pravdarski opremljenega konjička presedlam in odjezdarim naravnost v kak samostan ali v bogoslovsko semenišče. Tebi na kljub! Tako je! Domovino pa ljubim prav tako močno kot ti!«

Pomorske mine, ki so jih naši pomorščaki nalovili pred lukco v Odesi.

zardel ni. Njegov ozki, odločni, bronasti obraz, ki so kratki, mehki, kot vosek rumenkasti lasje nad njim ležali liki svit, ni kazal niti presenečenja, niti sramovanja.

Ščeperil in napihoval je okroglasti, vročično rdeči obraz in žuborel, da je bilo moč le poslušati, pa ga niti z najmanjšim stavkom prekiniti. Hkrati je trgal in vle-

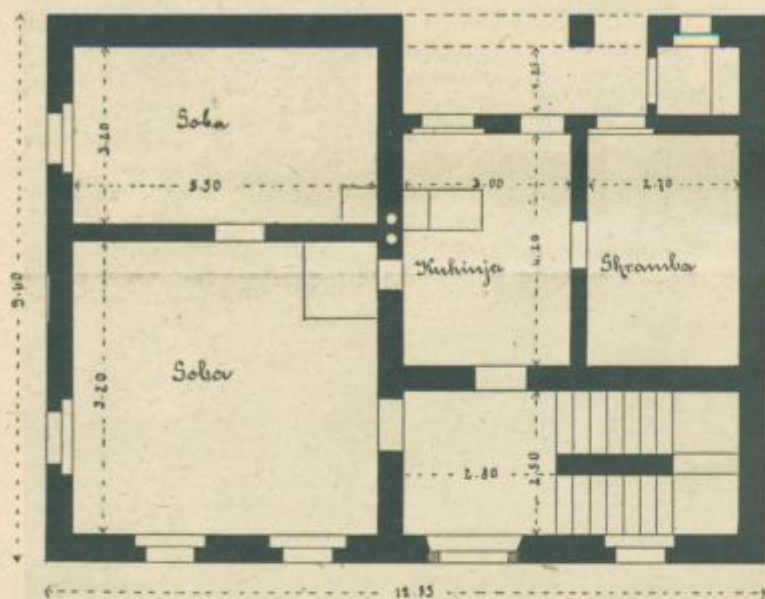
kel pri vsaki krepkejši besedi svoje štiri dolge strune, da je jezno iz njih brnelo. »Nikar se vendar vedno ne delaj, kot da je cela Irska samo tvoja in bi jo samo ti smel ljubiti! O, rad bi enkrat izmeril, kdo jo bolj ljubi! Včeraj sem bil pod Kellanskim gričem, veste, kjer se ga rečica Allent, kot mlada, še nedolžna porednica, ovija in si srebrnosive vrbe cel dan nič drugega ne šepetajo nego stare pravljičice. O, to je bilo lepo!«

Tom je postajal vedno mehkejši in bolj

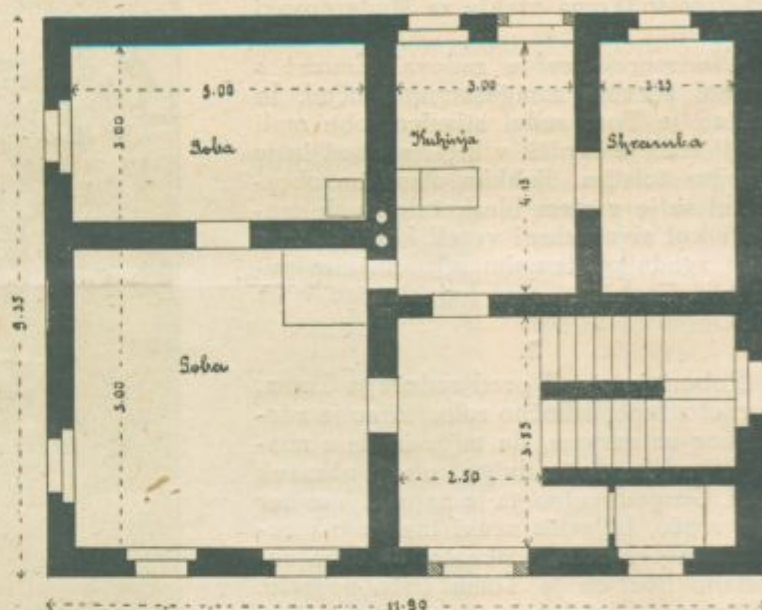
zamišljen in je nadaljeval na nepreračunljiv pesniški način: »In na vrhu sem bil tudi in sem s kope gledal keabredske travnike in Saffaj in Fedlei, Rieger, Dundho, Beklathy in sto drugih ponosnih starih občin. Tudi Kellanske razvaline sem ogledoval, kako s svojimi tremi zdrobljenimi okni gledajo doli na gladino. In sem želel, da bi bilo polnoči, ko se luči v njih užigajo in sence mimo begajo in Clan Alassurey, stari mož, z dvanajstero rogljato krono doli proti valovom miga. In naše lepo, edino,

jasno irsko morje sem gledal nazadnje, najlepše od vseh. Kje je še tako morje! — Ni višnjevo kot pri Neaplju in ne zeleno kot gori pri Škotih in ne sivo kot gori proti Norveški. O, naše je zmešano z zemlje in neba in oblakov v neko neizrekljivo fino, skrivnostno barvo, ki je noben slikar s čopičem ne more posneti. To je barva pravljič in starih cerkvenih oken in pobožnih, junaških oči Irek. O kako vse to ljubim —«

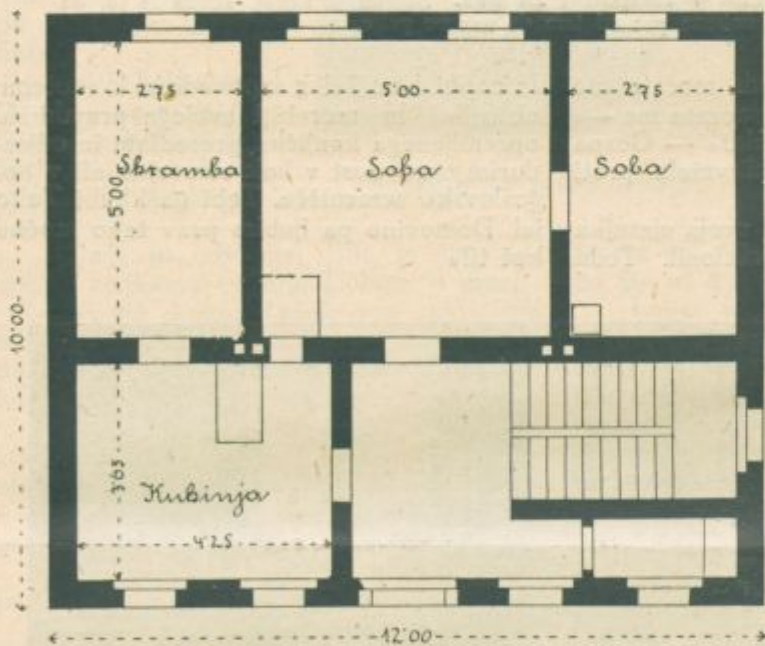
(Dalje.)

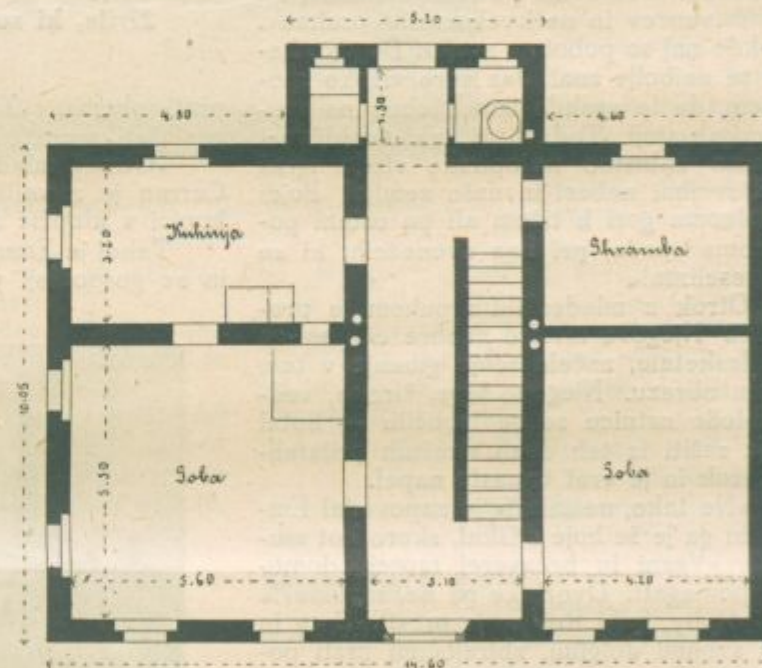
Štev. 6.

Štev. 7.

Štev. 8.

Štev. 9.

O gradbi novih poslopij.

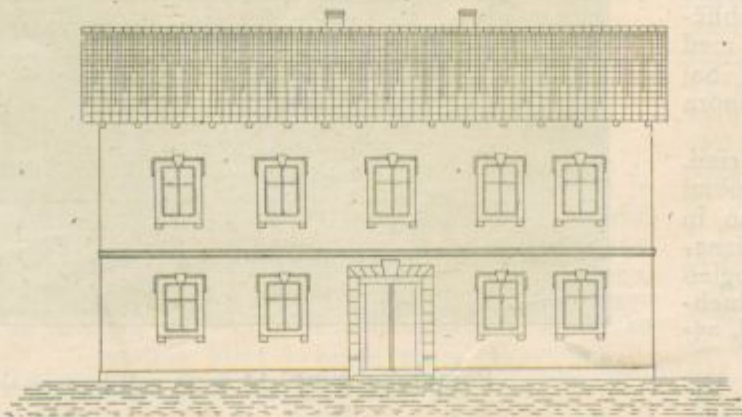
(Konec.)

J. S.

Št. 6. in 7. sta primerni za malo večjo kmetiško hišo s posestvom. V tem slučaju naj bi se hiša stavila enonadstropno, kjer bi bili nad kuhinjo in spodnjo shrambo primerni prostori za skladišče in žitnico.

Kleti se lahko napravijo po potrebi — pod kuhinjo in shrambo, ali pa pod sobo. Zazidani prostor meri 111.2 m² in 123.4 m².

Št. 8. Primerna za obrtnika, ali pa — z majhno premembo

Pročelje za štev. 8 in 9.

za prodajalno. Ako se srednji zid med sobama prestavi in končna mala soba poveča, ima lahko vhod in eno okno z ulice, poleg prodajalne je sobica, drugo stanovanje pa v prvem nadstropju. Zazidani prostor meri 120 m².

Št. 9. Poslopije za večje kmetiško posestvo, ali pa za trgovca. Soba poleg shrambe se rabi lahko za prodajalno. Z ulice vhod in eno okno. Zada v prizidku je nameščena svinjska kuhinja s kotlom.

V prvem nadstropju se postavi na to mali hodnik ali veranda, kar je priličneje. — Zazidani prostor meri 146.7 m².

Razno.

Grob slavnega kapucina Marka Avianskega

so odprli na Dunaju v kapucinski cerkvi v navzočnosti cesarja Karla in cesarice Zite.

Kapucin Marko iz Aviana bo namreč, kakor kaže kanonični proces, ki se vrši že nad dvajset let, prištet blaženim. Cerkevno pravo pa zahteva, da se med procesom odpre tudi grob dotičnega blaženca in se tako dokaže, da v grobu resnično počivajo njegove kosti in svetinje. — Pater Marko je bil za časa, ko so Turki Dunaj oblegali, sloviti pridigar, mogočen v besedi, zaupnik, svetovalec in izpovednik cesarja Leopolda I. Marko iz Aviana je — kakor znano — dne 12. septembra 1683. bral na Kahlenbergu (Golovcu) pri Dunaju sv. mašo, ki so se je udeležili vsi vojskovodje. Stregel mu je slavn poljski kralj Janez Sobieski sam in med mašo pobožno prejel iz rok tega blaženega meniha sv. obhajilo. Po maši je navalil s svojo vojsko na Turke jih popolnoma premagal in jim odvzel ves plen, vse tisoče in tisoče krščanskih dečkov in deklic, ki so jih bili Turki naropali in jih je čakala huda, sramotna sužnost. Zgodovinarji pravijo, da se mora Dunaj zlasti patru Marku zahvaliti, da je poljska vojska pod vodstvom kralja Janeza Sobieskega še pravočasno pred Dunaj dospela, zakaj stiska v obleganem mestu je bila že do vrhunca prikipela.

Za ta proces določeni sodni dvor se je zbral polnoštevilno. Na čelu mu kot predsednik kardinal nadškof dr. Piffl. Krsto so dvignili iz grobnice in jo odprli. Cesarska dvojica in cerkveni dostojanstveniki so si s sodnimi prisidniki ogledali ostanke, kot izvedenca sta bila privzeta primarij dr. Matej Baylon in dr. Lorenz (iz Karlsbada), ki je bila njiju naloga, da po vestnem preiskavanju izjavita, ali so ostanki od p. Marka ali ne. Svojo sodbo sta oddala v samostanski govorilnici pri zaklenjenih vratih. Nato so truplo vnovič v grob položili. S tem je akt na Dunaju dokončan in se z vsemi dokumenti odpošlje v Rim, kjer se bo proces nadaljeval in dokončal.

Cesar je ob priliki obiskovanja beneške fronte dvakrat obiskal p. Markovo rojstno mesto Aviano. Tudi štirim svojim otrokom: nadvojvodinji Adelajdi in nadvojvodom Robertu, Feliksu in Karlu Ludoviku je med drugimi imeni dal ime Marka Avianskega.

Naj bi mogočni varih dinastije v l. 1683. tudi danes varoval to našo ljubo cesarsko družinico, da srečna, svobodna, mogočna izide iz teh težkih, bridkih časov, naj naklepe vseh njenih sovražnikov s svojo močjo in priprošnjo uniči.

Vrste iz dnevnika.

Ciril Jeglič.

Nekoč sem videl kmeta, ki je umiral. Nesli so ga v ozko, temno bolniško sobico ter mu naredili postelj z visokim vzglavjem. Tam je ležal, samotni in onemogel, ni ganil z nobenim udom — koma, da je včasih povzdignil oči pod strop in da je obstrmela misel pred mračno-bledimi stenami; raje je zaprl pogled, molče doživljajoč poslednji dan svojega življenja. Na čelu so se zbirale hladne srage ter se trudno odtekale nizdol po grapastem licu, Sestra-strežnica, ki je klečala ob končnici, je molila in vsak hip se je morala domisliti tolažbe: »Saj se je izpovedal in smrt ga bo odrešila!« Tudi bolnik je bil videti miren. Še so sijale oči, pa se niso hotele odpreti... Ali preden se je dopolnila skrivnost smrti, je zatrepetalo vse to mrtvo telo. Glava se je vzklo-

nila s podglavnice in roka, ki je bila odrezana, se je hotela dvigniti izpod odeje.

»Dobri, ubogi, dobri revež...« je tolažila usmiljenka, brišoč mu s čela mrtvaški znoj.

»Ali bom res zdajle umrl?« so vprašale oči, užgane od smrtnega strahu.

»Oh, kako govorite! Ne, tako precej ne boste umrli! Koliko jih je na primer že ozdravelo, ko so mislili, da bodo zdajzdaj...«

»Saj sem rekel ženi, naj ne skrbi radi otrok! Še danes pojdem domov, brž, prav brž... Sestra, dajte sem moje reči!«

žive ob meni, ki tudi hrepene in jih je strah pred smrtjo. Da bi mi bilo dano, o pravem času izpregovoriti besedo pravice! Zakaj velik je moj strah, ko vidim, kako se izpolnjujejo odmerjeni mi dnevi.

Domače stvari.

(Jedi z ovsenega riža.)

Kipnik. Zmelji v mlinčku tri deke ovsnega riža in skuhaj ga do mehkega v osminki mleka. Ko se je shladilo, primešaj dve deki

Z italijanskega bojišča: Lahkoranjenci v zaledju.

Strežnica je odprla omaro in prinesla rdečo, belo-pikasto culo. Vzela je iz nje rožni venec ter mu ga obesila krog grgrajočega vratu. Nato je nastežaj odprla zastrto okno in v sobo se je razlila pomlad od zunaj — »Danes še ne!«

Tako je umrl ob solnčnem pomladnem dnevu, ko še niso bile zorane njegove njive. —

sladkorja, rumenjaka, stepen beljak, malo sladke skorje. Peci pol ure v pečici.

Kipnik s sirom. 4 deke ovsenega riža zmelji v mlinčku, skuhaj v 1/4 litru vode ali mesne juhe in odstavi, da se ohladi. Razmotaj deko surovega masla, rumenjaka, deko zribanega sira, primešaj ohlajeno skuho, posoli in vmešaj končno raztepen beljak. Namaži modlo

Razdejana cerkev v Grisoleri na Italijanskem.

O da bi ne bila tudi meni smrt težka! Zdaj, ko sem mlad in je hrepenenje najbolj silno, mnogokrat mislim nanjo. Že je shranjeno v srcu mnogotero spoznanje, ki ga je spočela in očistila bridkost. In vem: milijoni

z mastjo, potresi z drobtinami in peci pol ure v pečici. Seveda se speče lahko kipnik tudi s celega ovsenega riža.

Rižot iz teletine. Teletino razreži, oplakni in posoli, pari na surovem maslu ali na masti

(tudi malo čebule), ko je opečeno, napraviš z moko in zalij, kolikor je treba, z juho. Dve do tri žlice juhe bodo zadostovale. Malo paradižnikove mezge in prašek popra poboljša okus. Ovsen riž skuha posebej, vmešaj med meso, pusti 10 minut na ognjišču, da se prepoji oves z mesnim sokom in potresi s sirom, če se ti dopade in če ga imaš. Ravno tako narediš lahko kislo telečjo obaro z rižem, pišče z rižem, svinjino ali goveji guljaš.

Gosto kuhan ovsen riž daš lahko poleg različnih omak, je prav dober s kislim zeljem ali repo, Izvotljena repa ali kaura, napol-

vse na namazani pekači in speci. Pečeno razreži in daj poleg prikuhe.

Iz te kuhe narediš lahko hlebčke in jih ocvreš na masti. Lahko potlačiš z roko, da bo gošča gladka, potrosiš z ostanki kakršnegakoli mesa, pokropiš s smetano, zaviješ in spečeš.

Škoda samo, da ne moremo dosti kuhati in poskušati, ker tako malo dobimo.

Podpisujte 8. vojno posojilo!

Ukročen mlad orel — dober tovariš naših Orlov-topničarjev.

njena s parjenim ovsenim rižem, je dobra in tečna jed. Tak gosto kuhan ovsen riž postane bolj imenitna jed za otroke, če ga osladiš in mu primešaš malo čokolade, jabolk ali kake sladke mezge. Ako ga opečeš, mu primešaj malo kvasnega praška in če gre, malo masla, sladko-ja in jajec.

Ovsen riž s povejenim mesom. 20 dkg fižola namoči zase, posebej namoči 25 dkg ovsenega riža. Drugi dan pristavi skupaj na mrzli vodi in obenem 15 ali več dkg svinjine. Deni zelene in drugega kakor k ričetu. Za 4 osebe.

Zrezki, hlebčki in zavitki. Skuhaj prav na gosto 25 dkg ovsenega riža, pusti da voda precej izhlapi, opeci na dkg masti malo čebule in peteršilja, primešaj jajce, razmaži

Zmes.

Prvi znani časnik

je začel izhajati skoro pred 2000 leti v Rimu. Izdajal ga je neki Celij Ruf, privrženec Katilinov. Vsebina: Sklepi rimskega senata, nekaj takega kot naš državni zbor (pravzaprav bolj gospodarska zbornica), vladni odloki, dnevne novice in opravljanje.

Tih spomin.

Neki duhovnik, ki je postal škof, je dobil med drugimi čestitkami tudi telegram od nekega svojega bivšega sošolca s sledečo vsebino: Luka, 28, 42. Ko je škof poiskal to poglavje in vrstico v evangeliju, je našel zapisane

besede: »Gospod, spomni se me, kadar prideš v svoje kraljestvo!«

Kakor se posojuje...

Neki redovnik je šel po monakovskih cestah. Iz razdalje kakih treh korakov mu zakliče neki fino oblečen gospod besedo »lump«. Menih pa kar mirno odvrne: »Hvala lepa. Ravno tako!«

Prošnja vojakov.

Leta 1763., pripoveduje Lindhammer, je v nekem poreskem mestu počivalo na svojem pohodu veliko vojaštva. Protestantski pastor je s prižnice dejal:

»In nazadnje nam, o Bog, daj mir, in nas reši te vojaške nadloge. Če pa po svojem modrem svetu nočeš naše prošnje popolnoma uslišati, pa vsaj prošnjo vojakov usliši. Amen!«

Ko je stotnik to slišal, je pastora k sebi poklical in ga vprašal:

»Kaj ste hoteli s tem reči, in kakšna je prošnja vojakov?«

»To,« odvrne pastor, »pa vi sami prav tako dobro veste kot jaz. Vojaki vendar vedno vpijejo: »Hudič naj me vzame!« — Če Bog prošnjo usliši, bo kmalu mir in naše mesto bo rešeno.«

V trgovini: »Gospod poslovođa, dajte mi, lepo prosim, dva dni dopusta.« — »Čemu?« — »Zato, da iztaknem morebiti vendarle kje dve cigareti.«

Nevarna dota. »Svoje premoženje zapuščam svoji ženi pod pogojem, da se čimprej zopet omoži.« — »Zakaj ta nenavadni pogoji?« — »Zato da bo vsaj en človek zaradi moje smrti resnično žalosten.«

Zelo varčen sinko. »Očka, ali bi bil kaj vesel, če bi Ti deset kron prihranil?« — »Kajpada!« — »No, potem pa vesel bodi; hotel si mi deset kron podariti, če dobro izpričevalo dobim — zdaj Ti pa tega ne bo treba.«

Ta razume glasbo! Nekemu staremu gospodu so štirje trobentači s svojimi pihali za njegovo visoko odlikovanje priredili pred hišo umetno budnico. Odlikovanec je muzike povabil na praznični zajutrek in jih dobrohotno, toda z vso primerno resnobo nagovoril:

»Zahvaljujem se vam za to tako krasno uspelo budnico sredi noči. Sicer bi pa ne bil nikoli verjel, da morejo samo štirje ljudje tak peklenski vrišč napraviti! Z Bogom, gospodje!«

UTRINKI

Kako lahko je neumen biti, pa kako težko pogosto se neumnega kazati.

Da v svetu kaj dosežeš, je treba veliko srčnosti, še več pa brezsrčnosti.

Marsikdo tujo srečo težje prenaša, nego lastno nesrečo.

NAŠE SLIKE.

Na prvi strani prinašamo sliko tonečega sv. Petra; slikal jo je Ludovik Cardi iz Cigolija pri Florenci (1559—1613) ki ga navadno imenujemo po rojstem kraju kratko: Cigoli (reci: Čigoli). Po svojem delovanju spada med takozvane eklektike, ki so v zadnjih dveh desetletjih 16. stoletja (od l. 1580. dalje) prišli na to misel, da se da plehko, površno posnemanje enega ali drugega velikih mojstrov (Rafaela, Correggia, Michelangela), kakršno je bilo pri italijanskih slikarjih dotlej v navadi, najlažje tako premagati, če se vse dobre lastnosti vseh prejšnjih z amenitih slikarskih šol: risba Rimlanov, svetloba Benečanov, kolorit (živahne barve) Lombardov, Michelangelov drzni polet, živa narava Tizianova, Correggov slikoviti slog. Rafaelovo čudovito razmerje itd. itd.: vse te prednosti izbrane in združene bi morale dati nekaj nedosegljivega. Posrečiti se jim seveda ni hotelo niti to, da bi vse te po svoji naravi nezdružljive prednosti združili, niti ono, da bi vsi dosegli slikarsko umetnost prekositi. Pač so dosegli nekateri, kot n. pr. naš Cigoli, gorak, sočen kolorit, mehek polmrak. Ker pa njih osebe niso izrazite in tipi preveč splošni, premalo individualni, ker jim nedostaja notranje moči, značaja, osebnosti, nas ne morejo močno ogreti.

Tiska in izdaja katoliška tiskarna, Ljubljana.
Odgovorni urednik JOSIP KLOVAR.

100 litrov zdrave domače pijače

osvežujoče, dobre in žejo gaseče, si lahko vsak sam priredi z malimi stroški. V zalogi so snovi za: ananas, jabolčnik, grenadinec, malinovec, poprovo meto, muškatelec, pomarančnik, dišečo perlo, višnjevec. — Skaziti se ne more. Ta domača pijača se lahko pije poleti hladna, pozimi tudi vroča, namesto ruma in žganja. — Snovi z natančnim navodilom stanejo K 12.— po povzetju; Waldmeister stane K 20.—.

Naslov za naročila: JAN GROLICH, drogerija „Engel“, BRNO št. 365, Moravsko.

Framydol

je sredstvo za pomlajenje las, ki rdeče, sive, sivke, sive lasne in brado trajno temno pobarva. Ena steklenica s poštnino K 3.25, povzette 45 vin. več.

Rydyol

je rožnata voda, ki živo pobavi bleda lica. Učin k čudovit! Ena steklenica s poštnino K 2.45, povzette 45 vin. več. JAN GROLICH, drog. Engel, Brno 365, Moravsko.

D jamanti za rezanje stekla

(za steklarje in domačo obit).

Diamante za steklarje morem dobaviti le še št. 5 po K 22.— in špaltidiamante po K 26.— (povzette 9) vin. več), ker je do-oz onemogočen ter se more surovo blago dobiti le težko in po visokih cenah. — Za resno in solidno bago se jamec. — JAN GROLICH, drogerija „ENGEL“, Brno št. 365, Moravsko.

500 K v zlatu, če krema „Grolich“ ne odstrani z zraven opekline, ogrce, obrazno rdečico itd. — In ne ohrani kožo mladostno sv.žo in nežno. Cena K 6.65 s poštnino vred, tri porcije K 17.—, šesti porcij K 32.50. — Vse brez nadaljnjih stroškov.

JAN GROLICH, drogerija „ENGEL“, Brno št. 365, Moravsko.

